

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXVIII. Ianuen. legitimæ. De Statuto Januæ, excludente Religiosos à parentum successionibus, etiam à legitima, an capiat bona extrà territorium; Et quid de illius validitate in bonis intrà ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

aliqui desuper habitu fuerunt congressus Advocatorum hinc inde, in quibus ego pro parte dictæ Principis Constantiæ interveni; Nihil verò determinatum fuit, ob aliquas restrictiones in factis potius consistentes quàm in iura, quarum iustificatione pendente, dicta Principissa obiit in Insula Sardinia condito testamento, in quo Principi fratri jure legati hæc actionem, seu præsentationem reliquit, ideoque ita causa finem habuit, neque desuper maturum iudicium efformari potuit.

In congressibus autem desuper habitis, ac etiam in informationibus hinc inde editis, nõ dubitabatur de pertinentia legitimæ in bonis controversis, quatenus essent de libero dominio, ac patrimonio matris, non obstante sæpius in præcedentibus enunciato Statuto Urbis 145. foeminarum exclusivo propter masculos, tam à paterna, quàm à materna successione, quoniam quidquid apud seniores nimium controversum sit, hodiè ferè ubique, præsertim verò in Rota, & Curia Romana, firma conclusio est, de qua pluries habetur in Statutorum peculiari materia, *sub tit. de successioibus*, ac etiam *sub tit. de dote disp. 145.* & alibi, ut ad effectum Statutorum, utraq; personarum, ac bonorum copulativa subiectio requiritur, neque una sine altera sufficiat, juxta celebres decisiones *Narnien. coram Merlino* inter suas *dec. 313. & 513. repetit. dec. 177. par. 5. & dec. 68. par. 6. ruten.* quæ reputantur in materia magistralis, atque sæpius canonizata fuerunt, ut etiam habetur *dispo. sequ.* Ideoque cum controversa bona sita essent extra districtum Urbis, sub Statuta non cadebant, sed sub dispositione juris communis, quo novissimo attentio, certum est, æqualem esse filiorum conditionem, absque sexus discretionem per jura literalia, quæ desuper habemus, ac plenè deducitur in decisionibus editis in causa, de qua supra *dispo. 4.* & passim, quoniam evidens ineptia est in hujusmodi principiis notioris, ac indubitatis, ac auctoritates deducere, vel desiderare.

Prout posita competentia legitimæ, non dubitabatur de altera pariter firma conclusione pluries *hoc eodem tit. & sub altero de donationibus*, ac alibi innuata, ut bona per parentem in vita ex causa lucrativa in alterum distracta, veniant in calculo ejus affis hereditarij, ac habeantur pro extantibus ad effectum calculandi legitimam detrahendam ex aliis bonis, quæ supersunt, & in subsidium etiam ex ipsismet distractis in tertium.

Quinimò etiam absque subsidij requisito, quoties essent de melioribus, adeò ut subesse posset fraus, quod filius in pecunia, vel in mobilibus, seu bonis deterioribus legitimam accipere cogeretur; Quod tamen certam, ac determinatam juris regulam generalem non habet, sed remissum est prudentis Judicis arbitrio ex facti qualitate, & circumstantiis regulando, ut alibi pluries *hoc eodem tit. advertitur* super hoc puncto, an, & quando legitima debeat præcisè in corporibus, vel præstari possit in pecunia, & mobilibus; Ideoque difficultas restringebatur ad punctum, an hujusmodi bona dicenda essent, necne de asse materno, stante quod ex dicti Pontificis concessione pro veniebant, sub lege alterum successorem in eis nominandi, vel substituendi.

In hoc autem puncto, pariter modica, penèque nulla controversia erat inter Scribentes hinc inde super juris theoretica generali, seu in abstracto, illaque tamen acerrima erat in concreto super applicatione, & an in una, vel altera distinctionis parte versaremur; Siquidem, tam ad istum præcisum effectum calculandi in asse parentis pro regulanda detractione legitimæ, quàm ad alios effectus aris alieni, ac

onorum, & an ille, cujus favore fiat nominatio, vel dispositio, obtinere dicatur bona ab ipso nominante, seu immediatè disponente, quem in ejus actorem agnoscat, vel potius à primo, seu mediato, remanente secundo in puris terminis instrumenti, seu organij; Quidquid antiquiores variaverint, atque de super se involuerint; Hodiè melius per modernos dilucidata materia, pariter firma, & recepta distinctio est, derivata ex textu in *l. unum ex familia §. si de falcidia ff. de legat. 2.* de qua in specialibus terminis legitimæ *Peregr. de fideicommissis. art. 36. nu. 8. Rot. dec. 62. num. 7. cum seqq. post Merlin. de legit. & generaliter cæteris relatis habetur apud Rot. decis. 205. & 314. par. 9. rec. & dec. 170. par. 12. & plenius, ac melius in Romana emphyteusis 29. Novembris 1653. coram Verosio, & frequenter, ut insinuat etiam pluries *sub tit. de fideicommissis*, & alibi.*

Quod scilicet, Aut electio, vel nominatio de necessitate faciendæ est de persona certa, vel etiam de incertis, de certo tamen genere personarum; Et tunc ille, in quem fit dispositio, recognoscere dicatur à primo, seu mediato disponente, Alter autem immediatus remaneat nudum organum, seu instrumentum; Aut verò id repositum est in disponente debentis libertate, disponenti, vel non disponenti in genere; Vel etiam ipsa dispositio in genere adjecta sit per viam præcepti, seu necessitatis, sed nulla certificata persona, vel personarum genere, adeo ut in libera voluntate gravati repositum sit eligere quem maluerit de quocumque genere, & tunc secus, adeo ut ille, in quem fit dispositio, recognoscere dicatur ab ultimo, & immediato disponente, de cujus patrimonio bona esse dicantur, & consequenter ex eis debeat legitima.

Hinc proinde, (ut dictum est) restringebatur questio ad solam applicationem, an in una, vel altera distinctionis parte versaremur; Atque attentio contextu scripturarum, planum erat ut versaremur potius in secunda parte, dum Pontifex liberè bona concesserat, removendo præcedens vinculum cum facultate substituendi, vel nominandi quamcumque placitam personam indefinitè absque aliqua restrictione, solumque in casu non factæ nominationis, vocabantur personæ vocatæ ad primogenituram.

Verùm quia Scribentes pro Principe Camillo, prætendebant, quod ista fuisset potius fiduciaria dispositio pro solo effectu, ut posset dicta Olympia, neglecto Camillo filio, juxta primogenituræ ordinem vocato, præeligere ejusdem filios, vel eorum aliquem, dummodò tamen egredi non posset dictum genus, intra quod obligatio præcisè restricta erat, id eo que ita intraret prima pars distinctionis, idque in facto justificari prætendebatur, idcirco ad dictam justificationem facta fuit restrictio; Verùm ex jam dictis superventis accidentibus controversia ulteriorem progressum non habuit, & consequenter questio consistebat potius in facto, quam in jure.

JANUEN.

LEGITIMÆ

PRO QUADAM INSIGNI RELIGIONE.

Responsum pro veritate super casu benevole concordato.

De Statuto Januæ, excludente Religiosos à parentum successioibus, etiam à legitima,

N 4

ma,

De LUCA
de
flamentis
et cat.
CVI
9

ma, an capiat bona extra territorium; Et quid de illius validitate in bonis intra territorium; Et an cesset ex contraria morientis voluntate; Et incidenter, an relicta legitima ei, cui non debebatur, dispositio subsitueatur, vel potius corruat ex falso præsupposito.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Statuta exigunt copulativam subjectionem personarum, & bonorum.
- 3 Loca montium, vel similia jura cum Principe, vel Republica, circumscribuntur loco, & de quo censentur.
- 4 Ecclesia, & loca pia debent procedere cum majori æquitate.
- 5 De Statuto Ianua, ut testamenta non rumpantur ob præteritionem.
- 6 Quid operetur speciale hoc Statutum ultra juris dispositionem.
- 7 De altero Statuto excludente Religiosos.
- 8 Statuta procedunt ab intestato non autem contra testamentum.
- 9 An Statuta exclusiva comprehendant legitimam.
- 10 Legitima relicta ei, cui non erat debita, an debeatur.
- 11 De more testandi Iannensium.
- 12 Quod legitima debita ex pluribus bonis, possit, ac debeat assignari in aliquibus in quibus ita congruat.
- 13 De invaliditate legum excludentium Religiosos, & ecclesiasticos.
- 14 & 15 Declaratur quando id procedat cum distinctione.
- 16 Lex laicalis disponens cum proprio subdito super eo, quod ipsamet induxit, servanda est.
- 17 Et quando ea malè disponeret.
- 18 De rationibus dubitandi de conclusione, de qua num. 16.
- 19 Quæ spiritui Dei aguntur, non retrahuntur à temporalibus.
- 20 Filius in bonis patris viventis nullum jus habet.
- 21 An legitima debeatur de jure natura, vel positivo.
- 22 Quale propriè sit debitum juris naturæ.
- 23 Quando dicatur pœna, vel dispositio modalis, vel potius conditionalis.
- 24 Quando status religiosus, vel ecclesiasticus tollat etiam jus quæsitum.
- 25 De incapacitate clericorum in feudis.
- 26 Quando propriè improba esset lex laicalis excludens ecclesiasticos.
- 27 De differentia Statutorum Civitatis recognoscens, & non recognoscens Superiorem.

D I S C. XXVIII.

Heronymus, æqualiter institutus septem filiis masculis, eam adjecit conditionem, ut eorum aliquo claustralem Religionem ingrediente, institutio quoad eum profecta habenda esset, illum solum instituendo in scutis 3000 in sorte, & in annuo reddito librarum mille ad vitam, cum reintegracione in casu reddito ad seculum; Quatenus verò talis filius hinc iudicio acquiescere nolleret, eidem reliquit legitimam sibi de jure naturæ debitam; Cum autem unus ex filiis, quandam insignem Religionem ingressus esset,

atque testatoris nimium opulenta hæreditas, proliis prudentis, ac industris nationis stylo, distributa esset in effectibus consistentibus in pluribus provinciis, seu principatibus, & præsertim in notabili quantitate locorum montium, aliorumque effectuum in Urbe; Hinc proinde ex parte dictæ Religionis pro veritate consultus fui, quid dicto religioso de rigore juris competeret, non quidem animo dictum rigorem exercendi, sed ex prudentiali motivo sciendi ad quid prætenso ascenderet, ut ex facti honesta, & benevola concordia, quæ tractabatur, ac effectum sortita est, dignosceretur, quantum eadem Religio in hoc discretè se ageret.

Distinguendo autem patrimonia, seu istius patrimonii effectus. Quatenus pertinet ad illos existentes in Urbe, & Statu Ecclesiastico; Dixi planum videri, quod ubi etiam admittenda esset tanquam absoluta Statuti validitas, cui defuncti dispositio non adverteretur, adeo in bonis in territorio situentis existentibus, nullum in legitimam jus competere, adhuc tamen sub eo non venirent dicti effectus, ac alii existentes in illis provinciis, seu principatibus, in quibus recepta sit eadem opinio, quæ recepta est in Curia, ut ad effectum hujusmodi Statutorum, copulativè requiratur utraque subiectio personarum, & bonorum juxta theoreticam *Baratensis* cunctos populos *Cod. de Summ. Trinit. &c.* de qua ceteris relatis latè per *Rotam apud Merlin. decis. 351. & 513. repetit. decis. 177. par. 5. decis. 68. par. 6. recent. decis. 228. par. 8.* cum concordant per *Merlin. de legitima lib. 3. tit. 1. quest. 18. num. 20. cum sequen. add. ut Barat. decis. 188.* & in sua materia sub *tit. de success. onibus*, ac passim, cum sit conclusio, de qua hodie in Curia amplius non dubitatur.

Et quamvis antiquiori tempore, (non extra probabilem dubitandi rationem) dubitatum sit, an loca montium, vel consimilia jura, quæ cum Principe, vel Republica habentur, circumscribantur loco, et potius tanquam jura, & actiones, ac species nominum debitorum, coherere personæ, camque locantur; Nihilominus hodie receptum est, ut redeant quandam speciem censuum, ideoque circumscribantur loco atque censentur Urbis, vel alterius Civitatis Metropolitanæ, in qua erecta sint, & solvantur fructus, ut per *Rotam apud Roan. dec. 66. Thefan. junior. lib. 2. quest. forens. 5. Rovii. super pragmat. rubr. de jurib. & exact. fiscalib. num. 66. & num. 70. cum seqq.* & insinuat in sua materia sub *tit. de dogal. ad materiam locorum montium*; ideoque in his effectibus concludendum quod de stricto jure plurimum esset, ut ad limites juris communis dicto religioso debita esset legitima; Nimium tamen commendabam urbanitatem, seu moderacionem, cum qua procedebatur, quoniam, ut pluries in aliis materiis insinuat, Ecclesiæ, & loca pia cum majori æquitate, & circumspicione in hujusmodi, vel similibus controversiis procedere debent, quam faciunt laici, neque unquam placuit ille indifferens rigor, cum quo, in summo jure, per nimium zelantes procedi solet.

Quoverò ad bona existentia in dicta Civitate, & territorio, ac alia, quæ loco non circumscripta, defuncti personam sequantur, ideoque sub Statuto cadant tres constituebam inspectiones; Primò scilicet quid ipsum Statutum in hoc disponeret, atque ad ejus limites prætendi posset; Secundò, an institutio dispositio etiam in casibus, in quibus obstarer, cessare deberet ob contrariam dispositionem ejusdem parentis; Et tertio, quid in puncto juris dicendum esset de ejusdem Statuti validitate.

Quatenus pertinet ad primum, duo desuper *St-*

in ea Civitate habentur; Primum scilicet lib. 5. m. 12. §. 9. & 12. ubi disponitur quod testamentum infringi non possint ex causa prateritionis, vel ex hæredationis, sed istud non tollit legitimam, quoniam in §. 13. eam expressè reservat sub vocabulo falcidiarum, ut de hoc Statuto agitur sub tit. de testamentis. disc. 60.

Verum in ne opus videbatur agere de isto Statuto, cum illud in definitè percipiat quæcumque prateritionem, vel ex hæredationem etiam personæ non exclusæ, & quæ excludi non poterat, adeo ut ejus operatio in eo consistat, ut subintelligere faciat in testamento quandam speciem clausulæ codicillaris magis operativæ, quam ea sit de jure communi, quia nempe ita sublineatur testamentum etiam jure directo; Atque hinc sequitur, quod in testamentis quæ in ea Civitate sunt, negligi solet clausula codicillaris, quæ alibi accuratè adhibetur, quoniam non est opus, dum Statutum majorem facit operationem.

Alterum verò statutum est eodem lib. 5. capit. 23. §. 14. ubi disponitur ut filius alicui Monasterio, vel Religioni dicatur, vel dicendus, aliud prætertere non possit in hæreditate, ac bonis patris, & matris, aliorumque ascendentium, nisi id, quod ab eis dem morientibus ei relinquere tur, idque juris dispositioni conformatur; ex recepta conclusione in præcedentibus hoc eodem titulo, ac etiam alibi pluries insinuat, ut hujusmodi statutaria exclusiones essent ex jure contrario testatoris, idque locum habeant ab intestato, vel etiam in condito testamento, quando istud sit compatibile cum Statuto, juxta consil. 300. Anbar. Honded. cons. 27. lib. 2. um concordant. per Rot. dec. 60. n. 6. 175. p. 7. reu. adden. ad Greg. decis. 152. & passim. Unde præterea cum testator, ingrediens Religionem, reliquerit legitimam sibi debitam jure naturæ, ita cessat dispositio statutaria.

Et circa quam in discursiva ratione insinuatam ea, quæ habentur deducta supra disc. 10. ut Statuta exclusiva non capiant legitimam, ubi præsertim ejus expressam non faciant mentionem; Tum ex defectu voluntatis, quæ a legem non præsumitur; Tum etiam ex altero potestatis, ex eo quod legitima proveniat à jure naturæ, cui lex positiva derogare non potest; Verum advertendum, quod istud motivum, mihi non videbatur tutum, ex ei dem rationibus, ac fundamentis, de quibus eodem disc. 10.

Quare dubitandi ratio restringebatur ad ejusdem testatoris voluntatem, an scilicet relinquendo filio Religionem ingredienti, ejusque jure acquiescere nolenti, legitimam de jure naturæ debitam ita censeretur à statutari dispositione recessisse; Et in hoc deducebam decisiones hinc inde editas in Avenionen. legitima coram Pentingerio, Prolo, & Albergatio, quarum aliqua habentur impressæ, decis. 326. & 332. par. 11. & decis. 4. 188. 352. 251. & 312. par. 12. recen. in quibus agitur de casu, quod relinquens uxorem cum ventre pregnantem, sibi tamen ignoto, reliquerat matri legitimam sibi debitam, an scilicet deberetur, non obstantè quod præcreatus esset filius; Atque in primis decisionibus deciditur deberi utranque legitimam filio scilicet ex dispositione juris, matri autem ex voluntate morientis jure legati; Probabilis autem in posterioribus deciditur contrarium; Et quamvis ad corroborandum recessum, indidit fuerint aliqui testes probantes hanc voluntatem defuncti relinquenti solum eam legitimam, quam de necessitate relinquere teneri credebatur,

cum præsupposito, quod decederet sine prole, ad effectum sustinendi testamentum, cum alias erga matrem potius aversionem haberet; Attamen in puncto juris mihi quoque probabilis videbatur, quoniam ita esset species donationis in dubio non præsumenda, stante illo verbo debita, quod denotat præsuppositum, ut debita esset, idèque conditionem implicare dicitur quatenus scilicet debeatur.

Id autem elarius in hac facti specie procedere dicebam, dum testator, jam animum suum declaravit, quid scilicet hujusmodi filius relinquere voluerit; Hoc autem relictum legitime, de stylo in Janensium testamento adjecto, lolet comodo, quo ad amissum ita dispositum legitur in altero antiquiori testamento, de quo sub tit. de feud. disc. 108. adedur videatur antiquum formularium uniforme, ad salvandum scilicet testamentum à nullitate, pro bonis extrà territorium in quibus cum dispositione juris communis, non autem cum illa Statuti procedendum est; Et consequenter mihi clarum videbatur, quod non ad effectum voluntatis recedendia statuto.

Quoerò ad tertium punctum validitatis, vel invaliditatis d. Statuti; Quando in hereditate alia bona non adessent, nisi existentia in territorio illius Civitatis, tunc inane opus fuisset de hoc agere, quoniam cum causa agenda esset in eo foro, ac in Tribunalibus laicalibus, fabulosum esset hoc opus assumere; Sed quia aderant dicta loca montium, atque bona in Urbe, tunc ubi invaliditas subsisteret, adedur, ut in puncto juris integra legitima debita esset de omnibus bonis, ita obtineri potuisset intentum, quoniam ex istis bonis in Urbe existentibus peti poterat totum, etiam pro rata existentibus in dicta Civitate, ob impedimentum, quod ibi defacto præstaretur juxta firmata per Rotam decis. 225. par. 9. rec. ubi quod in bonis in Urbe existentibus fieri potest executio pro his, quæ verè debeantur, in quibus in alio dominio existentibus præstetur impedimentum.

Quamvis enim regula juris sit, ut legitima ex singulis corporibus, atque (ut nostri dicunt) ex qualibet gleba debeatur; Nihilominus ubi iusta causa exigit, intrat Judicis arbitrium, ut detur in pecunia, vel in certis bonis, ut pluries in præcedentibus advertitur; Et consequenter ita hoc arbitrium interponi potest, ut unus obtineat totum in illa specie bonorum, quæ sine difficultate obtinere potest, ex deductis per Cyriac. contr. 36. num. 9. Et conferunt quæ in materia divisionis rerum communium, ut cuilibet assignari debeant bona magis commoda, & adjacentia, habentur apud Capyc. & add. dec. 42. Cyriac. contr. 117. n. 7. Michalor. de Erar. par. 3. cap. 38. n. 25.

Verum probabilis videbatur quod Statutum esset validum; Quamvis etenim certa juris regula sit, ut Statuta privantia successione aliàs de jure competentibus, ingredientibus Religionem, seu aliàs vitam Ecclesiasticam eligentes, invalida sint ad regulam textus in Authentica cassâ & irrita Cod. de Sacrosanct. Eccles. & cap. Ecclesia Sancta Maria de consuet. & habetur sub tit. de success. ac etiam insinuat sub tit. de dote disc. 143.

Attamen videbatur quod in hoc proposito adaptari possent ea, quæ habentur sub tit. de fideicommiss. disc. 63. & seqq. in materia exclusionis à fideicommissaria successione religiosorum, seu aliàs, ex libere, & ecclesiasticam vitam profitentium; Ac etiam quæ circa intestatas successiones habentur sub tit. de success. super puncto, an Statuta exclusiva alicujus

De LUCA
de
flamentis
et cat.
CVI
9

cujus generis personarum comprehendant ecclesiasticos, cum aliis, quæ in materia matrimonii habentur *sub tit. de testam. disc. 73. & sub tit. de dote disc. 143.* quod scilicet; Aut dispositio legis, vel hominis directæ est in religiosos, seu ecclesiasticos, directæ ad eorum præjudicium in ratione auctoritativa, seu jurisdictionali, vel respectivè in odium status ecclesiastici, vel religiosi, si vè ut libertas ejus status impediatur, & tunc sine dubio ea tanquam cassâ, & irrita habenda est, non solum ex sacrorum Canonum dispositione, sed etiam ex illa ipsiusmet juris civilis in dicta *Authentica cassâ, & irrita,* cum concordantibus; Ac ad instar eorum, quæ *sub dicto tit. de dote disc. 143. ac etiam sub tit. de credito disc. 10.* & pluries sub altero de alienat. & contract. habentur in materia legis laicalis directæ dispositionis super vi, & efficacia juramenti, cum similibus.

Aut verò dispositio alium habet explicitum, vel implicitum honestum finem, qui in dubio præsumendus est, consulendi scilicet conservationi bonorum in domibus, & familiis, non coarctato morientium arbitrio disponendi de eorum bonis, quatenus velint, ad favorem etiam religiosorum, & ecclesiasticorum, sed solum eis dem morientibus cum testamento, dando potestatem disponendi de eorum bonis ad solum beneficium viventium in sæculo ita removendo oblatulum necessitatis, ab ipsamet lege positiva laicali provenientis, relinquendi aliquam quotam, seu portionem ratione legitimæ; Si vè in casu mortis ab intestato, subintelligendi eandem voluntatem ita disponendi, cum aliud non sit intestata successio, nisi testamentum quod lex pro intestato moriente facit; Et tunc non videtur subesse congrua ratio cur id prohibitum sit, sed potius duplex ratio in contrarium urget.

Primò nempe quia lex laicalis non disponit, nisi cum proprio subdito, illi concedendo quandam majorem potestatem disponendi, de bonis suis, si vè adimendo eam obligationem, vel necessitatem, quam ipsa met lex positiva laicalis induxit; Et secundò quia, cum rectè à statuentibus ad testantes, seu alias disponentes intret argumentum, ut pluries alibi advertitur, præsertim *sub tit. de dote disc. 161.* Hinc proinde, quemadmodum locis supra citatis *sub tit. de fideicommiss.* ac etiam *disc. 167. de dote* habetur, ut rectè valeat dispositio hominis excludens à fideicommissaria successione, vel à pingiori dote vitam monasticam, seu ecclesiasticam profertentes; Ita à pari, cum nulla subesse videatur differentie ratio; Ac etiam quia, (ut dictum est,) ista dicitur dispositio ipsius morientis, quæ ob ejus impedimentum à morte causatum suppletur, vel explicatur à lege.

Tunc autem infectio benè intraret, quando subdito adimeretur potestas, ut etiam volens non possit cum hujusmodi personis disponere, quoniam tunc esset directè disponere cum non subdito, eumque inhabilitare ad acquirendum, quod fieri non potest.

Duplex autem dubitandi ratio in contrarium cadere possit; Primò scilicet ubi Statutum adimeret, vel minueret etiam legitimam, quæ de quodam jure naturæ filiis debita est ab instanti natiuitatis, quatenus parenti non reddendo se indignos, vel incapaces, supervivant; Et secundò ubi agatur de adimendo successione in statu sæculari, jam delatam, & quæ sitam, quasi quod ista sit species pœnæ, qualis inesse dicitur quoties privatio juris quæ sita resultat juxta distinctionem, de qua ex celebri *cons. 116. Oldrad.* habetur *dicto disc. 73. de testam.* ac etiam *sub tit. de marim. & alibi.*

Quamvis enim aliqui, præsertim Morales, aliam addant rationem, in qua magis insistere videntur, aversionis scilicet à vita religiosa, & ecclesiastica; Attamen, ut locis citatis advertitur, ex probabiliori, magisque recepto forensium sensu, illa ratio considerabilis non est, quoniam quæ spiritui Dei aguntur, ab hujusmodi temporalibus non pendunt, neque ille, qui ex Divina inspiratione vocatus, hanc meliorem partem eligere determinat, retrahendus est à cogitatione hujusmodi temporalitatum, à quibus omnino alienum ita se reddit, earumque incapacem se facit, unde propterea commodum non est proprium, sed communitalis, vel Religionis.

Adhuc tamen, dictæ rationes urgere non videntur; Quatenus enim pertinet ad primam ademptionis, vel diminutionis legitimæ, certa, & recepta conclusio est, quod filius in bonis patris viventis nullum habere dicitur jus formale vel qualitativum etiam pro legitima, ut cæteris relatis dicitur pluries Rota præsertim *decis. 141. num. 5. par. 5. dec. 355. numer. 3. & seq. par. 6. dec. 176. n. 6. & 7. par. 7. rec. cum aliis per Altogr. cons. 40. nu. 14. & seq. lib. 2.*

Et quamvis ipsum morientem lex obliget etiam invitum, ad relinquendum filiis legitimam quæ tanquam species æris alieni, præter, imò contra parentis judicium obtinetur, atque dicitur quoddam debitum juris naturæ; Attamen, ut advertitur supra *disc. 10.* verè istud est beneficium filii attributum ab ipso jure positivo, & consequenter verius est ut ab eodem tolli possit, quoniam non haberemus leges civiles Romanorum legitimam deferentes, utique nullibi filii hanc necessariam successione fundarent; Atque ad summum illa naturalis obligatio, vel equitas, ob quam laica canonica, etiam in conscientia, obligat parentem ergà filios, vel filios ergà parentes, absque distinctione, an sint legitimi, vel illegitimi procedit in subsidiariis alimentis erga eum, qui aliunde provivus non sit unde propterea esset necesse; Sub isto casu secluso, totum provenit ab ipsius legis positivæ beneficio quod eadem tollere potest. Eodem modo, quo illud tollit faminis propter maleculos, vel agnatos, ac etiam subtulit, vel ab initio negavit filiis naturalibus tantum, in quibus viget eadem ratio naturæ, quæ hanc distinctionem non habet; Ideoque, ut advertitur *sub tit. de dote discurs. 1.* tunc dicta ratio aversionis, vel impeditæ libertatis intraret, quando, etiam non provivus, negarentur ea, quæ necessaria sunt pro hujusmodi statu suscipiendo; Ad instar eorum, quæ proxime de legato loco habentur in proposito obligationis detrandi.

Et quoad alteram rationem, intrant pariter ponderata *dicto disc. 73. de testam. & sub tit. de marim. ac alibi,* quod scilicet, pœna verè, & propriè induci dicitur, ubi resultat jactura in rebus propriis, propriique patrimonii diminutione, facta autem ad hunc effectum, in quo ille, qui agit de successione, semper de lucro contendere dicitur. Quamvis enim ad alios effectus, vera, & recepta sit distinctio, de qua præsertim *sub tit. de fideicommiss. disc. 154.* & alibi, inter conditionem, & modum redolentem pœnalitatem, ut illa stet à parte antea, ut potè impeditiva acquisitionis, illiusque principio se opponens, modus autem stet à parte postea, & causet amissionem juris jam quæ sita; Attamen ea intrare non videtur ad hunc effectum, quoniam amita dici potest, ut ista sit conditio, quæ ab initio ipsi acquisitioni insit, sub altera conditione per severantiz, quæ defecta, vel resoluta tanquam per retro-

retrotractionem, dicatur ab initio jus non qualificatum; Eo modo, quo in fideicommissariis, vel feudaliibus successibus habemus, ut etiam superveniens status religiosus, vel ecclesiasticus adimat jam delatam, ac aditam successionem; Ideoque in idem

habentur super incapacitate clericorum, & ecclesiasticorum succedendi in feudis, quoniam non est inhabilitate, vel excludere ratione clericatus, sed adijcere ab initio certam qualitatem, sub cujus conditionis perseverantia adimitur, tanquam per legem rei suæ adjectam.

Et consequenter, tunc ratio penalitatis intraret, quando eligenti hanc vitam, tollerentur ea, quæ verè sua sunt, sive denegarentur ea, quæ ex natura in statu, quamdam necessitatem concernunt, unde propterea eorum negatio, ab illius vitæ electione averteret; Et quemadmodum ipsemet ingredi volens Religionem, vel Monasterium per generalem renunciationem, quam realem seu extincitivam, dicimus, potest facere se mortuum, ac se inhabilitate ad hereditates, & successiones, sive etiam per renunciationem, vel aliam translativam dispositionem, eas prævenitè transferre in tertium, ita excludendo Religionem, vel Monasterium, eodem modo subesse non videtur ratio, quæ prohibeat, cur lex positiva id facere non possit; Ponderando etiam in proposito hujus statuti, ejusque lata magisque benigna interpretatione, ea quæ habentur etiam ponderata supra *disc. 10.* in proposito Statuti Republicæ Lucensis, quod non versatur in Statuto factò per Civitatem subditam alteri Principi, unde propterea Statutum continere dicatur jus verè municipale sub altero jure, quod sit Principatus commune, sed in Statuto conditò per ipsum supremum Principem in ejus Principatu, ideoque censendum est potius jus commune, quam municipale; Non quidem quod ista ponderatio, sed distinctio alicujus momenti sit in ordine ad Ecclesias, vel ecclesiasticos, eorumque exemptionem à passiva subjectione, dum eadem est ratio ex defectu potestatis, eo quia paria sunt forum sortiti, ac legibus ligari, ideoque nihil refert, an lex laicali immediate ab ipso Principe pro universo Principatu condita sit, vel à Civitate subdita de ejus licentia, vel approbatione, quoniam sive uno, sive altero modo semper est laicalis, & non obligatoria ecclesiasticorum; Sed in ordine ad facilius corrigendum jus commune civile, ex quo debitum legitimæ, vel ordo succedendi manant ut supra, ut propterea non intrent illi judaici rigores, quos Juriste ponderant in Statutis à jure commune exorbitantibus, ut *dicto disc. 10.* & in sua materia *sub in de successib.*

PARMEN.

DEDUCTIONIS LEGITIMÆ INTER COM. OCTAVIUM, ET ALIOS DE TARASCNIS.

Responsum pro veritate.

Quomodo faciendâ sit deductio legitimæ ex hereditate, quæ aliquibus debitis certis, & liquidis, ac respectivè incertis, & illiquidis gravata sit; Et præsertim ubi sint debita usuraria, quorum usuræ excedant fructus

bonorum; Et obiter de legitima debita nepotibus ex filio prædefuncto obtinentibus etiam donationem contemplatione matrimonii eorum patri factam, vel dotem matri datam.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Legitima debetur de dñto et alieno.
- 3 Quid ubi debita sint incerta, vel illiquidida.
- 4 Quomodo ista materia regulari debeat.
- 5 De eodem.
- 6 Quod non sit procedendum cum generalitatibus.

DISC. XXIX.

PER mortem Com. Camilli Tarasconi, tribus inter alias exortis controversiis inter Comitem Octavium filium tertio genitum heredem universalem, & nepotes ex Francisco filio, & respectivè fratre primogenito prædefuncto; Primò nempe super successione feudorum; Secundo super resolutionem donationis contemplatione matrimonii dicto Francisco factæ; Et tertio super legitima ipsis nepotibus ex propria persona debita, illisque terminatis per laudum ejusdem Ducis Partium supremi Domini, procedentis cum voto Consilii Placentini; Prima scilicet ad favorem Octavii, secunda verò, & tertia ad favorem nepotum, ut de prima habetur *sub in de feud. disc. 12.* & de secunda *sub in de donat. disc. 8.* super quibus tantum ego scripsi, non autem super tertia.

Alia exorta est conversâ super modo faciendâ legitimæ detraktionem, quoniam cum hereditas gravata esset aliquibus censibus, ac debitis fructiferis ad rationem quinque, vel sex pro centenario, bona verò hereditaria fructarent ad rationem trium circiter, ad eud juxta frequentiorè totius Italiæ contingentiam, pro solvendis fructibus, vel usuris vix sufficerent bona duplicati valoris in forte principali; Hinc proinde concorditer per utramque Partem, pro veritate consultus fui, an subsisteret hæredis universalis præsentio, ut ante detraktionem legitimæ, detrahi debeant tot bona, quorum fructus sufficiant pro solvendis fructibus passivis, vel usuris æris alieni, nec ne.

Atque ex parte ejusdem hæredis pro dictorum bonorum deductione tria fundamenta deducuntur; Primò scilicet generalis propositio, quod legitima, ex veriori, magisque recepta sententia, dicitur quota bonorum, non autem hereditatis, utpotè præstanda de eo, quod superest, detractis debitis, aliisque oneribus, ac expensis necessariis, ut sunt expensæ funerum, & vestium lugubrium, &c. cum in legatis voluntariis tantum in jure cautum sit deductionem faciendam non esse, sed ea solvi debere ex reliquo esse; Secundo quod ubi agitur de debitis illiquidis, vel per creditorem, non repetibilibus, ut sunt præsertim annui census, tunc ex magis communi opinione, super qua plures referunt *Surd. cons. 248. num. 6. & 7. & 17. Masfrill. decis. 64. numer. 17. Amat. resol. 39. numer. 167.* hæres universalis habet retentionem tot bonorum, quæ adæquent, neque filius dicere potest velle assumere in se pro quota sibi debita in bonis quotam debitorum cum obligatione relevandi heredem juxta aliam opinionem de qua *Cost. de part. rat. quest. 120. numer. 17. Ricc. collect. 697. Thor. in compend. decis. par. x. verbo legitima, Franch. dec. 127. n. 5. & seqq.*

De LUCA
de
stamentis
et cat.
cvi
9